T-11-1

Дала мен Қала: өзара қарым-қатынас және өзара әсері.

Дала мен Қала. Менің ойымша, дала дегенде даланың жерді айтуға болатын сияқты, яғни қаладан алыс шоғырланған белгілі бір ауыл немесе округ. Ал қала деген, орталық. Яғни, хандық, базар және тағы да басқа сауда орындары шоғырланған жер. Яғни оның айналасындағы үйлер саябақтар және т.б орындар.

Жалпы далаға тоқталып кетсек. Далада көбіне малы, шаруашылығы бар адамдар немесе жағдайы жоқтар тұрған деп ойлаймын. Оған мысал дамыған орта ғасыр елдері. Ол кезде далада қарапайым, жағдайы жоқ адамдар тұрса. Ал қаласында Хандар, уәзірлер, кәсіпкерлер, вазифтер, ғалымдар тұрған және оларға қалада тұру үшін жағдай жасаған. Мысалы: ихта деген бар. Ол дыбыстарға берілетін жер (тараспасын). Міне осындайда мүмкіншіліктер болған.

Ал тәуелсіздікке дейінгі уақытты қарасақ. Қалада тұрмыса кетпен адамдар бар адамдар, бизнесмендер және т.б-ға жағдайы [illegible] сауда жасау көптің қолынан тұрған. Ол кезеңде базарда сауда көп тұрақтамаған. Сол үшін адамдар ауылда жоқтарда тұрған, студенттер. Бірақ ол кездерде қалада жағдайы [illegible] тер тұрған.

Жалпы «Дала мен Қала»-ның өзара қарым-қатынастары сауда деп айтсам қателескенім емес. Ал жалпы ақ дамуын [illegible] өмір сүру, күн көру қалаға көшіп келу оңай болғаны мен қиын болған.

Т - 11 - 1

Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиаданың мектепішілік кезеңі
Школьный этап республиканской олимпиады по общеобразовательным предметам

Қазақстан қала мәдениетінің дамуындағы Ұлы Жібек жолының рө

Жалпы Ұлы Жібек жолы сонау Қытай даласынан басталған керуен. Олардың жалпы мақсаты жібек маталарды сату және олар арқылы айырбастар жасау, жалпы айтқанда нақты мақсаты жібек мата сату болса, кейбіреулердің мақсаты мүлдем басқа. Мысалы: тоқымшының, басқа мақсатпен керуенгі қосылғандарда жетерлік.

Ал жалпы Ұлы жібек жолына келер болсақ. Ол қытайдан басталып, ұлы дала бойымен керуендер жүріп өз тауарын сату. Кейбіреулер мата алса, ал кейбіреулер өзіне керек затын сатып алған басқаға айырбастаған. Ұлы жібек жолының қазақ жеріне тигізген экономикалықта, мәдениетте пайдасы басым. Ол қалай десек? Қазақ жері Еуразияның жүрегі, яғни орталық аймақ болып есептеледі. Ұлы жібек жолы мәдениетке қалай әсер етті?
Ұлы жібек жолы мәдениетке тигізген үлесі: 1) Басқа елден туристтер келу арқылы өздерінің мәдениетін ала келеді. Яғни, олардың түрі-түрлі, қолданылған заттары үлгі бола алады. Одан бөлек Қазақстан еуразияның ортасында болған соң туристтер көптеп келеді.

2) Басқа елден келген туристтер, қалып өз тұрмысын осы өңірде жалғастыруы мүмкін.

Әрине, бұл факт емес. Дегенмен Ұлы жібек жолы мәдениеттің дамуына көмектесті. Мысалға: өзге елдің мәдениетінен: қасықпен тамақ жеуді және айнаны және т.б заттарды өзіміздің мәдениетімізге айналдыра алдық. Одан бөлек жібек мата қолданысқа келді. Ол көбіне сыйлық ретінде болды. Яғни ол құнды зат десек болады. Сондай-ақ жібек матаны хандарға, жоғары дәрежелі адамдарға, сонымен қонақтарға тарту етті. Ол аз десе ауданың дамуына үлкен көмек, үлес қосқан.

215 сөз

T - 11 - 1

Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиаданың мектепішілік кезеңі
Школьный этап республиканской олимпиады по общеобразовательным предметам

Экономикалық және мәдени өзара қарым-қатынас және өзара әсері.

Жалпы экономика елдің жалпы қаржысы деп алсақ. Мәдениетті халықтың тұрмыс тіршілігі деп алсақ болады. Жалпы бұл екеуінің бір-біріне қатысы болмағанымен ұқсастығы бар. Мысалға мәдениетімізді дамыту, ерекшелеу арқылы экономиканы көтеруге болады. Ол қалай? Ол былай: біз мәдениетімізді әрі алсақ, бізге қызығушылық туады. Өзімізге туризм дами бастайды. Ол арқылы экономикаға пайда.
Оған айқын мысал ретінде Қытай н/е Жапонияны алуға болады. Өйткені бұл елдердің тұрмыс тіршілігі, тіпті дәстүрлі үйлеріне дейін ерекше. Мысалға менде мүмкіндік болса қдаша қараушы едім. Менің ойымша, бұл көрген әр адамға қызық, ерекше бір дүние деп айта аламын.
Жалпы мәдениет болмаса ел болмайды. Бұған мысал ететі Маңғолие ал. Бұл ел бүкіл ұлы дала өңірін жаулаған мемлекет. Бірақ олар барған жердің мәдениетіне үйлеседі, яғни өз мәдениетін ұмытпайды. Ал салдарына көз салсақ. Қазір маңғолия деген елдің тарихта қандай болғанын екінің бірі білмейді. Ал сол кезде өз мәдениетін қалыптастырған болса олар ол әрі білуші еді. Өйткені ондай жағдайда білуге негіз болады.
Жинақтап айтқанда, экономика мен мәдениеттің бір-біріне берері көп.